

כ"ח חשוון תשע"ה פרשת "תולדות" כניסת שבת – 16:18 צאת שבת – 17:16 גיליון מס' 263

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבה אוהבת יעקב" (כה-כח)

יצחק היה עולה תמימה, תמיד מובדל ומופרש מן העולם, ולא העלה כלל על דעתו כי אפשר להערים ולרמות. לפיכך כאשר שאל אותו עשו: "היאך מעשרין את המלח ואת התבן" – סבור היה, כי באמת ובלב תמים שואל זאת עשו ומשום כך רחש לו אהבה יתירה. אבל רבקה הרי נולדה במחיצתם של רמאים; אחיה היה לבן הארמי, וכבר הכירה היטב את טיב העולם, שאפשר לשאול שאלות כמדקדק במצוות ולהיות בעת ובעונה אחת עשו הרשע... לפיכך אהבה את יעקב, אשר בו הכירה את האמת לאמיתתה... (בשם הה"ק מהר"ן מרפשיץ ז"ל).

אמרו חכמינו, כי לעתיד לבוא יפנה הקב"ה לכל אחד מן האבות ויאמר לו: "בניך חטאו". אברהם ויעקב יאמרו: אם חטאו, יבואו על עונשם – "ימחו על קדושת שמך". אבל יצחק יתחיל לחשב חשבונות ויזכיר, עד כמה פעוטים ואפסיים הם חטאים של בניו וימליץ טוב עליהם, (שבת פ"ט). נשאלת, איפוא, השאלה, מדוע דווקא יצחק, שהוא בבחינת פחד וגבורה, ימליץ על ישראל יותר מן האבות האחרים?

ברם, היה רבי מאיר'ל מפרמישן אומר – טענה הייתה בפיו של יצחק אבינו: אף אני היה לי בן חוטא, ובכל זאת, אף כי בשר ודם הנני, אהבתי ומחלתי וסלחתי לו; הרי אתה, ריבונו של עולם, שמוחל וסולח אתה, על אחת כמה וכמה שצריך אתה לאהוב את בניך ולסלוח להם, אף על פי שחטאו לך. יוצא איפוא, שעל ידי אהבתו של יצחק לעשו, ניתנה טענה בפיו כדי ללמד זכות על ישראל. וזהו פשוטו של הפסוק: "ויהאב יצחק את עשו – כי ציד בפיו" – כדי שתהא לו אחר כך טענה מזומנת בפיו, להשיב לו לריבונו של עולם, כאשר יתאונן על חטאיהם של ישראל...

אהבתו של יצחק לעשו הייתה רק "אהבה תלויה בדבר", משום "כי ציד בפיו", ואם כן הרי "בטל דבר – בטלה אהבה" – כשמתבטלת סיבת האהבה מיד האהבה הופכת לנחלת העבר, ולפיכך נאמר "ויהאב" בלשון עבר, שכן אהב אותו רק בעבר, כאשר היה "ציד בפיו". מאידך, רבקה אהבה את יעקב "אהבה שאינה תלויה בדבר" שאינה בטלה לעולם, ולפיכך נאמר אצלה "ורבקה אוהבת" – בלשון הווה – שהייתה אוהבת אותו תמיד אהבה בלתי מוגבלת, שכן לא הייתה תלויה בסיבות גשמיות כלשהן... (של"ה הקדוש).

"ויהאמר עשו הלעיטני נא מן האדום האדום הזה" (כה-ל)

כיון שבאותו היום נפטר אברהם אבינו והיו הכל שרויים באבלות, נתבייש עשו לומר, כי תאב הוא לאכול מן העדשים, שהוא מאכל אבלים. לבל יאמרו: הכל מתאבלים אחרי סבא והוא להוט אחרי האכילה! לפיכך העמיד פנים כאילו איננו יודע כלל שאלו הן עדשים וכי יום של אבלות הוא היום, ואמר: תן נא לי מן המאכל האדום הזה. אך מיד נמלך בדעתו והרהר, הלא עם טעימת הכף הראשונה יהא מוכרח להכיר בעדשים ותהיה זו בושה, שאינו עוסק באבלות ככל השאר, לפיכך אמר: "הלעיטני" – שפוך את הנזיד לתוך פי, כדי שלא יראה ולא ידע מה הוא אוכל, מתוך נימוק: "כי עיף אנכי" – ואינו עוצר כוח להגיש את הכף במו ידיו אל פיו.... (בית הלוי).

"ויהאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הברכה" (כה-לד)

בהתחלתה של המכירה עדיין יש מקום ללמד עליו זכות, שהיה עיף ורעב עד מאוד ומחמת הסכנה שברעב נאלץ להסכים למכירה, אולם לא נתכוון לבזות את הבכורה ולזלזל בערכה. אבל לאחר מכן, כשכבר אכל ושתה, הלא ראוי היה לו לשאת קולו בצעקה: אנוס הייתי ואני מתחרט על כל המכירה, והנה לבסוף "ויהאכל וישת ויקם וילך" – הוא קם והלך לו בשתיקה ובשבועות רצון, כאילו מאומה לא אירע. או אז נתברר כי "ויבז עשו את הבכורה" – שכל עצם המכירה לא היה מחמת רעב, כי אם מתוך זלזול ובזיון, מאחר שלא היה לבכורה כל ערך בעיניו. (שער בת רבים).

כך היא דרכו של עשו, שהוא מוכר בעד הזלילה את כל הקדוש והיקר. האכילה והשתיה ממלאות את כל ישותו ואין לפניו לא בכורה ולא עבודה. אולם, משבא יעקב, שאינו להוט כל כך אחרי האכילה והשתיה, והודות לעבודתו וחריצותו, עמלו ויגעו, הוא רוכש לו את הבכורה, את היד העליונה על כל ערכי הרוח – אזי בא עשו לכלל כעס וצווח, כי יעקב רימהו – "ויעקבני זה פעמיים"... עשו! כלום שכחת כבר, כי בגלל עצלותך ותאוותך זרקת את הבכורה במו ידך, ויעקב זכה בה על ידי הריצות ועמל, על ידי מיעוט אכילה ושתיה, ולא על ידי רמאות... (אבני אזל).

מתוך: מעיינה של תורה

היחסים בין אב לבנו ע"פ פרשת תולדות / אליהו תורג'מן

הפרשה פותחת בפסוק "ואלה תולדות יצחק ...", אח"כ "ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה...", ובהמשך הפרשה יש תיאור, של היחסים בין יצחק לבניו.. עשו ויעקב.

דברים אלה מחייבים אותנו להתבונן לעומקם של דברים כדי להבין, מדוע הכתוב מייחס את הולדת יצחק לאברהם פעמיים, כשבדרך כלל מיחסים את ההולדה לאם, שהיא הנושאת ברחמה את בנה תשעה חודשים, כפי שמתואר בהמשך הפרשה, על הבנים המתרוצצים בבטנה של רבקה. לכן עלינו להתבונן בפרשה ובמפרשים על מנת שנבין את ההדגשה של אברהם פעמיים בפסוק, וכן גיל נישואין של יצחק, ובכלל מה היחס של האב לבן או הבן לאב כדוגמת יצחק לעשו...

לפי רש"י פסוק א' בפרשה: הודגש פעמיים אברהם, כדי להראות לנו, שיש לבטל את דברי ליצני הדור שלא יאמרו: התעברה מאבימלך, וה' נתן קלסתר פניו של אברהם.

לפי רמב"ם פירוש אחר: כדי שלא יצטרכו לדבר על ישמעאל, מיד נאמר: אברהם הוליד את יצחק.

אורח החיים הקדוש: בפרשת תולדות, בפירושו מציין מספר דברים חשובים להולדה וליחס בין האב לבן. אף על פי פסוק א' בפרשה. כל זכויותיו של אברהם האב באו לו בזכות הבנים העתידים להיוולד: יצחק ויעקב. ובזכות יעקב ניצל אברהם מכבשן האש.

הצלה זו נאמרת (בפסוק כ"ב פרק כ"ט - ישעיה): "כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם". הזוהר הקדוש תמה (בפרשת - אחרי מות נ"ז) - כיצד פדה יעקב את אברהם אם עוד לא נולד? (זוהר חדש רות כח) משיב הזוהר, אברהם ניצל מכבשן האש בזכות יוצא ירכו יעקב. כשנזרק אברהם לכבשן האש, לא היו בידו זכות אבות וגם זכויותיו לא מספיקות כדי להגן עליו, כי עתיד לצאת ממנו ישמעאל הרשע. וגם זכות יצחק אינה יכולה להגן, כיוון שעשו הרשע עתיד לצאת ממנו. רק זכות יעקב שצאצאיו כשרים, הגנה על אברהם.

חז"ל ממשיכים ומסבירים, שבזכות יעקב אבינו, שמו של אברהם מתגדל בעולם כיוון שיעקב הוא המשכו של אברהם. (מתוך: יאמר מרדכי עמוד רס"א).

מכאן יש להבין שאין דבר מיותר בתורה, אלא לכל דבר ולכל תג יש משמעות אדירה לדורות הבאים וללומדי תורה. וכן, באמצעות, יצחק ויעקב, אברהם זכה להוליד את יצחק. ללא יעקב, אברהם היה נשרף בכבשן האש קודם הולדת יצחק.

דבר נוסף: כדי להודיע צדקותו של אברהם שמפורסם לטובה בכמה ניסיונות, גם תולדותיו של יצחק מחזקים את צדקותו של אברהם וזוכה לגדולה ע"י הקב"ה בזכות יעקב אבינו.

מכאן, שכן מזכה אב. כלומר, חשוב מאד לאב להעמיד צאצאים צדיקים נקראים חיים שמאירים את העולם בתורה ובמצוות. אפילו אחרי מותם. וזה בא ללמדנו על דורות קודמים כיצד השתדלו להעביר את המורשת והמסורת לילדיהם בכל דרך שהיא, אך על מנת לקיים מה שנאמר לאברהם אבינו (בראשית יח', יט) "**כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחרי, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, למען הבא ה' על אברהם את אשר דבר אליו....**". כלומר, זכות אבות, שרשרת הדורות, חייבת להתקיים עד בוא משיח צדקנו, וכולנו מחויבים בקשרים אלה וביחסים אלה עד היום ואילך.

לענין גיל הנישואין של יצחק, שלכאורה הוא גיל מאוחר, שהרי ב"פרקי אבות" נאמר בן 18 לחופה. אלא שאצל יצחק, לפי אור החיים הקדוש: אברהם אבינו חיזק את יצחק בדרגות הרוחניות שבהם התעלה מזמן לזמן עד היותו בן 37 שהובא לעקידה. לאחר העקידה הוצרך להיות בגן עדן כדי להכינו לחיי העולם הזה, ולמד תורה בישיבה של שם ועבר 3 שנים.

עד שנולדה רבקה בת זוגו ואז נשא אישה. עניינו של יצחק יוצא דופן לגבי גילו, ואין זה אומר שכך צריך להיות. אלא, יצחק לא התחבר לעולם הזה, ליצחק הייתה מעלה רוחנית, בפרט אחרי העקידה שהיה למעלה עם המלאכים ולכן, רק לאחר שהוכשר לכך נשא אישה. יצחק לא סבל את עשן הקטורת של נשות עשו, לעומת רבקה שבאה מבית של עבודת אלילים.

וכאן רואים את הדרגה הרוחנית שבה היה שרוי יצחק, ובכל זאת לא דחה את עשו מפניו אף על פי שהיה רחוק, אלא קרבו אליו. מזה אנו למדים לגבי דורנו, שיש לקרב כל אחד ואחד אף על פי שהתרחק מהמסורת, כשם שאנו רואים בבתים של הורינו, שקיבלו את כולם שווה בשווה ולא הרחיקו אף אחד מהבית, גם אם לא הלך על פי המסורת, מתוך כוונה שבהמשך מה שראו יפנימו בסופו של דבר ויחזרו למסורת אבות.

בתקווה שכולנו נתחזק בעבודת ה' יתברך, ונקרב גאולה שלמה לדורנו ונאמר די לצרות עם ישראל ונשמע בע"ה ששון ושמחה, ברכה גאולה שלימה ונזכה לראות פני משיח בקרוב אמן. בזכות הצדיקים שוכני עפר מאדם הראשון עד היום ובזכות שמעון הצדיק.

לע"נ מור אבי שמעון תורג'מן בן אסתר ז"ל, נלב"ע ב' כסלו

בשיעורו בשבת האחרונה ריכז הרב סתיו את טיעוניו כנגד המניינים המשתפים בשתי טענות מרכזיות. הראשונה היא כי אין לקבוע הלכה על סמך דעת יחיד, ודעתו של הרב שפרבר היא בבחינת "דעת יחיד". טענתו השנייה היא כי המושג "כבוד הציבור" אינו דינאמי ואינו תלוי זמן ומקום, כפי ששאר ארבעת המקרים המופיעים בתלמוד בטענת "כבוד הציבור" לא השתנו מעולם. הרב בחר להימנע במידת מה משאלת יסוד זו של המושג "ציבור", ולא נתן הגדרה מדויקת לכך.

איני מתכוון בשורות אלו להיכנס לפלפול הלכתי ארוך מול טיעונים אלו. קטונתי. די כי אפנה את המתעניינים למאמרו הארוך והמנומק של ר' מנדל שפירא משנת 2001 אשר תורגם לעברית לאחרונה.

כמשתתף קבוע במניין זה, ולאחר שלמדתי בעיון את הסוגיה, חשוב היה לי להבין מה מקור התנגדות הרבנים הגורפת לחידוש ההלכתי המדובר. מחד, כחבר שנים רבות בקהילת שוהם קשה לי מאוד לתמוך ולהשתתף בפעילות דתית מכל סוג שהוא בניגוד לדעתו ועמדתו של המרא דאתרא. מאידך, גדלתי וחונכתי בבית, בקהילה ובישיבות על ברכי תורה וערכים המביעים אמפתיה והבנה לקול זעקת אנשים המרגישים נפגעים ומודרים מעבודת ה' בלב תמים ונפש חפצה. ככל שהעמקתי בלימוד הסוגיה כך הקושי האמביוולנטי הזה הלך וגבר.

יש המנסים לטעון כי התנגדות הרבנים הגורפת מקורה במאבקי כוח ושררה. הרבנים הגברים אינם מעוניינים בכניסת נשים למרחב "התורני" הכללי שמא יתחיל בלימוד תורה לנשים, ימשיך בהשתתפות נשים במועצות דתיות, מינוי טוענות רבניות ובקצב "המדרון החלקלק" הזה גם יגיע היום שאישה תהיה מועמדת לגיטימית לרב יישוב או אפילו רב ראשי. גילדה גברית רבנית שכל מה שחשוב לה זה לשמור על כוחה ולשמר את מעמדה השולט בכיפה תרתי משמע.

אני רוצה להאמין שבכל הקשור לרבנים איתם אני מזדהה- רבני צוהר ורבני בית הלל, אין המצב כן. היות וכך, נשארה תמיהתי מהיכן נובעת ההתנגדות הגורפת והתקיפה. תמיהה זו הולכת ומתחזקת לאור הפסיקות ההלכתיות החדשות שרבני צוהר ובית הלל פסקו בשנים האחרונות, ויש להודות כי עשו כן באומץ לב מרשים ובחכמה יוצאת דופן. די להזכיר את פסיקת רבני בית הלל לגבי אירוח משפחות חילוניות בשבת על אף נסיעתם ברכב בשבת, "מלחמת" הגיור של רבני צוהר הידועה לכל, אירוח ואכילה בביתו של מי שאינו שומר כשרות, קבורת חיילים גויים בבית קברות יהודי, גיוס בנות לצבא ועוד כהנה וכהנה. מדובר בקבוצת רבנים אשר מטה אוזנה לצרכי ציבור כזה או אחר ומנסה וגם מצליחה באופן מעורר הערכה למצוא פתרונות הלכתיים חדשניים. מדוע לקול זעקת נשים רבות המרגישות מושפלות ומודרות בעזרת הנשים בבית הכנסת לא קמים הרבנים ומנסים למצוא גם לכך פתרון? אתמה. מדוע הרב דניאל שפרבר, חוקר תלמוד בעל פרס ישראל, ממשיך להישאר אצל אותם רבנים "דעת יחיד" אף כי בשנים האחרונות קמות יותר ויותר קהילות אורתודוקסיות משתפות לא רק בחו"ל אלא גם בארץ. האם אכן "כבוד הציבור" הוא מושג נטול זמן ומקום המאפשר להמשיך להתעלם ממצוקת ציבור כה רחב ובריות רבות כל כך החפצות להתקרב לקב"ה? האם ציבור הנשים אכן אינו נחשב "ציבור" והאם ראוי להקביל אותן ואת רצונן האוטונטי בהשוואה מעוררת השתאות ל "כל 4-5 אנשים לא ייתכן שיחליטו על דעת עצמם שכבוד הציבור שלהם השתנה"? ברור לי כי קבוצת הרבנים שצייתי מבינה היטב כי השוואה של ציבור הנשים הדתי המודרני בבתי הכנסת שלנו לסטאטוס של "קטן פוחח", או לקריאת התורה מחומשים מודפסים וגלילת ספר תורה בצבור (אלו המקרים בהם התלמוד מזכיר את מושג "כבוד הציבור") אינה במקומה.

דומני כי התשובה לתמיהתי נמצאת בשאלה עצמה והיא מצערת ומכאיבה. אכן רבני צוהר ורבני בית הלל כגופים רבניים מייצגים אינם רגישים דיים לעומק וכנות זעקת ציבור הנשים. כל אותם חידושים הלכתיים של הרבנים באו רק לאחר התעוררות השטח, כתגובה ולא כיוזמה. אנחנו היינו מצפים מציבור הרבנים להיות פרו אקטיבי ולא ריאקטיבי. בניגוד לתהליך פסיקת ההלכות המקובל מימי קדם, הגופים הרבניים ככלל אינם ששים לשנות מסורות מיוזמתם. רק כאשר הזעקה הולכת וגוברת, ומקבלת הד נרחב, או אז מתכנסים הרבנים ומחפשים וגם מוצאים דרכים לפתור את המצוקה. רק לאחרונה קראנו על פסיקתם של רבנים כגון הרב דרוקמן, הרב אריאל והרב מדין לגבי היתר עליה להר הבית, בניגוד לפסיקה רשמית עתיקת יומין של הרבנות הראשית – ושם אף מדובר בחשש לאיסור כרת. רק כאשר רחלי פרנקל, תלמידת חכמים בפני עצמה, ניגשה בטבעיות לומר קדיש על בנה, ניאותו רבנים לומר כי למעשה לא מדובר באיסור. פעמים רבות, בודאי באירועים בעלי חשיפה תקשורתית עוצמתית, זעקת היחיד נשמעת אף יותר מזעקת הציבור.

מסקנתי הבלתי נמנעת היא כי אכן רק כאשר תלך ותגבר זעקת הציבור, יקומו יותר ויותר מנינים משתפים אורתודוקסיים ופיצו רבנים שוב ושוב את הסוגיה ההלכתית, הרבנים יפנימו את הבעיה ויעזו להסכים עם הפתרונות ההלכתיים שכבר ניתנו.

בשוהם התכנסו למעלה ממאה גברים ונשים אשר למדו היטב את הסוגיה ומאפשרים את השינויים בנהג הקיים לשם מצווה ומאהבת ה' ותורתו, מתוך נחת רוח, יושרה, כבוד ובהתבסס על תהליך הלכתי מבוסס. ציבור זה אינו מבקש לערער או לשנות מסדרי בית הכנסת הקיים בשוהם, אלא מתכנס בענווה במקומו הוא לשם תפילה ועבודת ה'. אין כל הצדקה לנסות להוציאו מחוץ לקונצנזוס כפי שביקשו חלק מחברי הקהילה.

אני מבין את הביקורת ואת הכעס של אותם חברי קהילה. קשה לקבל שינוי, קשה לעכל ולהתמודד עם תפנית. קשה לקבל ולהסכים לכך שקבוצת אנשים תבחר לנהוג בניגוד לדעתו של כבוד הרב סתיו. איננו מבקשים לעורר מחלוקת ומדנים, ההיפך הוא הנכון. כאשר נתבקשנו לא לקיים את המניין במתחם ספרא בגלל פגיעה ברגשות חלק מהציבור במתחם, נענינו מייד על אף חוסר הצדק המשווע שהרי זה נהנה וזה אינו חסר.

להבנתי, ואני מודע לכך כי יש כאלו החולקים על כך, זהו רק עניין של זמן עד שיקומו יותר ויותר רבנים וארגוני רבנים אשר יאפשרו בפסיקתם קיום מנינים משתפים. עד אז כולי תקווה כי קהילתנו אשר ברובה מתאפיינת בפלורליזם מחשבתי תדע באומץ וביושר להכיל גם סוגיה זו.

מזל טוב!

להדי ושרקי אזולאי
להולדת הנכדה, בת לשני ונועם!

לשרה ויוסי מרציאנו
לרגל נישואי הבת אביגיל עב"ל שלומי!

לשירן טובי ומשפחתה
לרגל בת המצווה!

ללי מרלה ומשפחתה
לרגל בת המצווה!

שיעור גמרא לנשים

יועבר על ידי **הרב דוד סתיו**

אי"ה ביום שלישי הקרוב בשעה 20:45
בבית המדרש הקהילתי - מרכז ספרא

שיעור לנשים בפרשת השבוע

יתקיים אי"ה בשבת פרשת "תולדות"
בבית משפחת עסיס רח' אילון 20 א'

בשעה 15:45

ציבור הנשים מוזמן!

לעמותת "עם ישראל אחד"

מיזם ארצי, חינוכי וערכי הממוקם בשוהם

דרושה

מנהלת משרד בעל ידע בהנהלת חשבונות

דרישות התפקיד:

ידע שפה זרה-יתרון, ניסיון,
עבודה חמישה ימים בשבוע

הגשת קורות חיים: gideon@amisrael1.org.il

עדת הצופים
תנועת הצופים העבריים בישראל

הודעות מעדת הצופים

**שבט הצופים הדתיים בעיר מזמין אתכם להשתתף
בפעילות ערכית, צופית ומאתגרת!**

כיתות ט' - ימי שלישי בשעה 17:30, ובמוצ"ש בשעה 19:00

כיתות י-י"ב - בימי שלישי בשעה 19:30, ובמוצ"ש בשעה 19:00 (קורס הדרכה!)

**הפעולות מתקיימות במבנה הצופים
ליד מתחם "סופר יש".**

הפנינג צופי - לכיתות ג'- ח' יתקיים אי"ה ביום שני הקרוב ב' בכסלו (24/11/14) בשעה 17:30 במבנה שבט הצופים ליד סופר יש.

כולם מוזמנים להשתתף!

לפרטים נוספים:

דוד גרומן, מרכז השבט - 054-4553879
groman.david@gmail.com

לביא הפקות

**החלק הנוסף
לאירוע המושלם**

כל שרותי הצילום
עריכת וידאו
המרה ל-DVD

054-6562227 | 03-9793325

lavy.hafakot@gmail.com

חברי קהילת שוהם, שולחים תנחומים **לאבי משיח**,
עם הסתלקותו של אחיו ז"ל.

"מן השמים תנוחמו"

חברי קהילת שוהם, שולחים תנחומים **לסידני ליונס**,
עם הסתלקותה של אמו ז"ל.

"מן השמים תנוחמו"

רבנות מקומית שוהם ♦ טל' 03-9723065 ♦ פקס 03-9794674 ♦ nuritc@shoham.muni.il